

Nk m. 253, 26. out. 1971. a.

OOPER «VERINE PULM» JÄLLE MÄNGUKAVAS

Kevadel rikasliis RAT «Estonia» repertuaar silmapaistva ungari helilooja Sandor Szokolay ooperiga «Verine pulm». Ohe osalülja väijalangemise lõttu ei saanud teater ooperit vahepeal mängida. Mõõdunud pühapäevast alates on «Verine pulm» jälle teatri mängukavas (Leonardo osas laulab esimest korda Illart Orav).

Teatri kogemused uue ooperiga kinnitasid, et tundamatu nimetus afišil ergutab omamoodi fantaasiat, eelkõige teose pealkirja desifreerimisel. Nimetus «Verine pulm» assotsieerub mitmei «verepulmaga.» Arvatakse, et uus etendus ei ole nõrganärviliste jaoks...

Tegelikult on Sandor Szokolay ooperi aluseks hispaania poeedi Federico Garcia Lorca sisu- ja mõtetihedra draama. Garcia Lorca kaasaatorlus annab ungari helilooja ooperile erilise kaalu.

Vähe on maailmas poeesiat, mis nõnda kui Lorca oma nõuaks ja vajaks muusikat. Lorca poeesia struktuur on väga musikaalne. Kui ta poeetika mingi uue maailma avastas, siis on selleks andaluusia müllaste cante jondo (sõnasõnalises tõlkes «sügav laulmine»). Terve «Verise pulma» tekst lähtub cante jondo mülmestest vormidest kogu selle kindla ja väljakujunenud kujundite süsteemiga.

Lorca Hispaania — samuti «Verise pulma» Hispaania — on müütide, pärimuste ja legendide maa. Poesia hingestav tuul elustab kivid ning rebib lahti minevikku haavad; õigemini — minevikku Lorca ei olegi, on lihtsalt põlvkondade järjepidevus, kus valitsevad suured inimlikud seaduspärasused — Armastus ja Surm.

Ooperi väga dünaamiliselt arenevat sündmustikku lõhestavad traagilised sündmused. Meelolukas pulm katkeb, mõrja on põgenenud perekonna vaenlase Leonardoga. Solvutud peiu ema, kes tegevustikule eelnenud tragöödia ajal on igaveseks ära neednud tapariistad, saadab ise oma poja surma, et tasuda häbi eest.

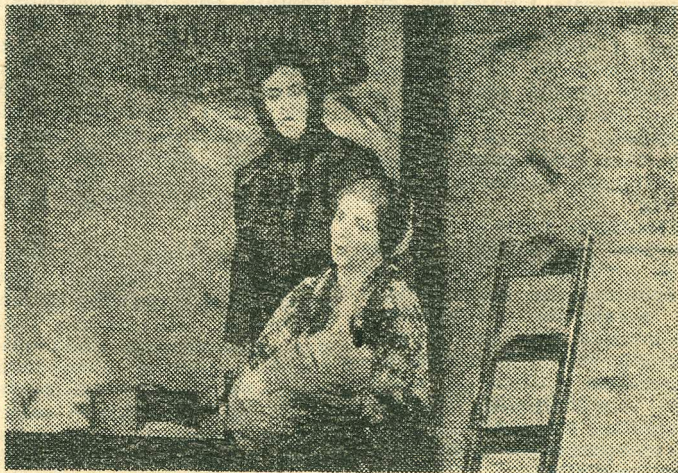
Draama ülesehitus on väga poeetiline. Siin mängivad kaasa cante jondo kujundid: Surm räbaldunud kerjuseidena ja Surma kaaslane Kuu noore puuraiduri kujul.

Arvestades teose dramaturgiat, on

Sandor Szokolay loonud sõna tõsisemõttes hispaania muusika. Küsimus pole rikkalikus melismaatilises materjalis (pulmapildis on kasutatud ka Garcia Lorca kogutud ja töödeldud rahvavüise), vaid teose enese hõõguses. Värvikas, kontrastirohke muusika, võimsad kulminatsioonid on suurepäraselt hispaaniaalikulid. Helilooja illustreerib sageli erinevaid seisukordi samade muusikalise-

juba 12. Euroopas, kuid esimene Nõukogude Liidus. Nagu kuudta, kavatsevad «Verise pulma» repertuaari võtta ka Leningradis, Kievis ja Novosibirski ooperiteatrid.

Kaasaegse teose interpreteerimine on alati keeruline ülesanne teatrikollektiivile juba üksnes vormi ja muusikalise-dramaturgilise materjali raskuse pärast. Väljakujunenud kaanoneid ja šabloone pole.

Ooperi «Verine pulm» II vaatus.

Amm — ENSV teeneline kunstnik Urve Tauts, Naine — Tiina Jaaksoo.

te motiividega. Et rõhutada draamatilisi momente, läheb helilooja sageli meloodiaalt deklamatsioonile üle.

«Verise pulma» näol on meil ilmselt tegemist muusikalise draamaga, mis seisab märksa kõrgemal XX sajandi ooperi keskmisest tasemest. Sellest on tingitud ka ooperi lavaline edu: 1964. aastal valminud ooperi esietendus «Estonias» oli

«Estonia» tuli oma ülesandega toime — seda tõendavad positiivsed arvustused ajakirjanduses, helilooja Sandor Szokolay hinnang esietendusel ning milmed Eesti NSV Teatriühingu preemiad ooperis esinenud solistidele (Aino Kõlvand ja Eve Neem — Ema, Mare Jõgeva — Mõrja) ning Kirill Raudsepale ja Udo Väljaotsale dirigendi- ja lavastajatöö eest. L. METSAALT